

NIRAS ijvert voor opstart maatschappelijke dialoog over oplossing hoogactief en/of langlevend afval

De nieuwe vijfjaarlijkse inventaris van de nucleaire passiva (2013-2017), waarin de kosten van het afvalbeheer en de ontmanteling van de nucleaire installaties worden geëvalueerd en wordt nagegaan of daarvoor voorzieningen worden aangelegd, is beschikbaar. "Om de kosten beter te kunnen ramen, is een zorgvuldig en gefaseerd besluitvormingsproces noodzakelijk, zodat ook voor het hoogactieve en/of langlevende afval een maatschappelijk gedragen eindbestemming wordt gevonden", zegt Marc Demarche, directeur-generaal van NIRAS.

De opdracht van NIRAS bestaat erin duurzame oplossingen te ontwikkelen voor alle types radioactief afval in België. Die oplossingen moeten veilig, technisch-wetenschappelijk onderbouwd, financieel verantwoord en ook maatschappelijk en ethisch aanvaard zijn. De afvalproducenten moeten daarvoor de nodige financiële middelen ter beschikking stellen, nu en in de toekomst. Met de inventaris van de nucleaire passiva beschikt NIRAS over een uitstekend instrument om de kosten van het afvalbeheer en de ontmanteling van de nucleaire installaties te evalueren en na te gaan of die financiële middelen worden aangelegd.

In de nieuwe vijfjaarlijkse inventaris ligt de raming van de nucleaire kostprijs 25 procent hoger dan in de vorige inventaris (2008-2012). Die stijging is vooral te wijten aan de hogere kosten voor de ontmanteling van de kerncentrales, de toename van de hoeveelheid verbruikte splijtstof door de bijkomende exploitatiejaren en de hogere kosten voor het afvalbeheer zelf. Om de raming betrouwbaar te maken, moeten alle kosten gekend zijn, ook die verbonden aan het beheer van het afval op lange termijn. In tegenstelling tot het laag- en middelactieve kortlevende afval, dat geborgen zal worden in een bovengrondse bergingsinstallatie in Dessel, staat de langetermijnoplossing voor hoogactief en/of langlevend afval nog niet vast.

Hoogactief en/of langlevend afval ondergronds bergen

Hoogactief en/of langlevend afval moet gedurende honderdduizenden jaren afgeschermd worden van mens en milieu. Daarom stelt NIRAS voor om het afval diep onder de grond te bergen, in een bodemsamenstelling die al miljoenen jaren stabiel is. Dat beleidsvoorstel is gebaseerd op internationale aanbevelingen en werd door NIRAS op 15 februari 2018 ingediend bij haar voorgedijministers. Ook het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle (FANC) beaamt dat ondergrondse berging de enige veilige optie is. Om die oplossing te kunnen uitvoeren, is een omzichtig en stapsgewijs besluitvormingsproces noodzakelijk.

Dat proces zal worden ontwikkeld met alle geïnteresseerden en rekening houden met alle wettelijke bepalingen. Die stellen onder meer dat de oplossing omkeerbaar moet zijn en dat het mogelijk moet blijven om het afval gedurende een afgesproken periode uit de ondergrondse bergingsinstallatie terug te nemen. Zo kan het afvalbeheer aangepast worden aan de evoluerende wetenschappelijke en maatschappelijke inzichten.

Oppervlakteberging in Dessel

In tegenstelling tot hoogactief en/of langlevend afval moet laag- en middelactief kortlevend afval gedurende enkele honderden jaren afgeschermd worden van mens en milieu. NIRAS zal daarvoor in de Antwerpse Kempen, in Dessel, betonnen bovengrondse modules bouwen, waarin het afval geborgen zal worden. Als al het afval geborgen is, worden de modules afgedekt en als twee groene heuvels in het landschap geïntegreerd.

Nationale instelling voor radioactief afval en verrijkte splijtstoffen

Voor de bouw van de installatie is het nog wachten op de nucleaire vergunning. Eind vorig jaar liet het FANC via een brief aan NIRAS weten dat alle vragen over het veiligheidsdossier die in deze fase behandeld moesten worden, beantwoord zijn. Een belangrijke mijlpaal, maar het werk is nog niet af. Pas nadat alle antwoorden zijn verwerkt in het 20.000 pagina's tellende veiligheidsdossier kan de officiële procedure voor het verkrijgen van een vergunning starten. Volgens de huidige planning wordt de nucleaire vergunning tegen 2019 verwacht. De werken die niet afhankelijk zijn van die vergunning worden dit jaar al opgestart. Dit project gaat gepaard met een investering van 250 M€ en zal gedurende enkele jaren werk bieden aan meer dan 200 mensen.

Maatschappelijk gedragen oplossingen

Het oppervlaktebergingsproject in Dessel kwam tot stand via een unieke samenwerking tussen NIRAS en de inwoners van Dessel en Mol. De lokale bevolking staat sinds de opstart van het project mee aan het roer, wat zorgde voor een breed lokaal draagvlak. Ze hebben de installatie mee ontworpen en voorwaarden gesteld om de berging te aanvaarden. Deze voorwaarden worden nu een voor een vervuld via concrete projecten, zoals een Lokaal Fonds, een gezondheidsopvolging en een communicatiecentrum.

Ook voor de toekomstige bergingsinstallatie voor hoogactief en/of langlevend afval zal NIRAS een zorgvuldig en gefaseerd besluitvormingsproces ontwikkelen om een maatschappelijk draagvlak tot stand te brengen. Samen met alle betrokkenen – de veiligheidsautoriteit, de overheid, de nucleaire industrie, middenveldorganisaties en geïnteresseerde burgers – zal NIRAS dat proces uitwerken. Ze zal onderzoeken welke bekommernissen er leven bij de bevolking en hoe ze de besluitvorming zo kan organiseren dat iedereen zich erin kan vinden.

Marc Demarche: *"Het beheer van radioactief afval is een onderwerp dat de hele Belgische bevolking aanbelangt. Zonder maatschappelijk draagvlak is zelfs de meest robuuste technische oplossing onhaalbaar. Alle stakeholders moeten zich bewust zijn van hun betrokkenheid bij het vinden van een oplossing voor dit afval dat er nu eenmaal is. NIRAS wil alle belanghebbenden informeren en betrekken, zodat iedereen zich kan vinden in een veilige, wetenschappelijk onderbouwde, technische en financieel haalbare oplossing voor deze en alle komende generaties."*

Meer info - niet voor publicatie:

NIRAS, Evelyn Hooft, +32 2 212 10 80, + 32 475 60 25 04; e.hooft@nirond.be